

Cechy rozwojowe 5 latka

Każde dziecko rozwija się w tempie nieco innym niż pozostałe dzieci, w odmiennych warunkach środowiskowych, każde stanowi indywidualność pod względem fizycznym i psychicznym. Każde dziecko ma swoje indywidualne normy rozwojowe, które zależą od:

- zadatków organicznych
- wychowanie
- własnej aktywności

Wiek przedszkolny stanowi względnie jednolity okres rozwojowy z uwagi na:

- zabawę, jako dominującą formę działania,
- swobodne zdobywanie doświadczeń i uczenie się mimowolne, jako sposób poznawania rzeczywistości,
- specyfikę środowiska wychowawczego /rodzinę, przedszkole/.

W okresie tym bardzo ważne jest zdiagnozowanie i korygowanie wszelakich wad rozwojowych. Dzieci z wadami wymowy powinny mieć intensywną opiekę logopedyczną. Dzieci z przewlekłymi chorobami, zaburzeniami, trzeba otoczyć opieką lekarzy specjalistów, terapeutów, psychologów (do nich należy głos decydujący w sprawie czasu rozpoczęcia edukacji szkolnej).

Duża motoryka

Rozwój ruchowy jest podstawą wszechstronnego rozwoju:

- usprawnia działanie narządów wewnętrznych
- wzmacnia układ kostny i mięśniowy – przeciwdziała wadom postawy
- doskonali równowagę i ułatwia orientację w otoczeniu, ucząc zależności i stosunków przestrzennych (dzieci dyslektyczne i dzieci z trudnościami w orientacji „na kartce papieru” mają z reguły kłopoty ze sprawnością ruchową).

Przykładowe normy rozwoju sprawności ruchowych 5-latka:

- potrafi skakać na jednej nodze prosto przed siebie na odległości 5m
- potrafi rozhuścić się samodzielnie na huśtawce
- przeskakuje przez drobne przeszkody
- skacze zwinnie na obu nogach
- potrafi pobiec do góry po schodach nie trzymając się poręczy
- stoi na jednej
- przechodzi po narysowanej linii (ok. 3 m)
- potrafi zrobić 5 przysiady i wstać
- kopie sprawnie piłkę z rozbiegu
- lubi biegać, skakać, ścigać się z kolegami.

Mała motoryka

Sprawność rąk (mała motoryka; manipulacja) ma ogromne znaczenie w opanowaniu podstawowych czynności szkolnych, przede wszystkim pisanie! Obserwujemy i oceniamy wykonywanie czynności samoobsługowych.

Przykładowe normy rozwoju motoryki małej 5-latka:

- prawidłowo trzyma sztućce
- potrafi szybko rozebrać się i ubrać
- coraz rzadziej myli przód i tył ubrań
- poprawnie wkłada buty
- sznurowuje je bez wiązania kokardki
- myje ręce, buzię, zęby.

Wykonuje także inne czynności:

- tnie nożyczkami
- lubi lepić z plasteliny
- potrafi złożyć prostokąt z dwóch trójkątów w/g wzoru,
- budować z klocków i piasku itp.
- potrafi wykonać pojedynczy węzełek wg pokazu i wzoru,
- potrafi wyciąć figury płaskie /kwadrat, koło/ i wyciąć z materiału,
- dziecko prawidłowo trzyma ołówek
- prawidłowo opiera przedramiona na stoliku
- przyjmuje właściwą postawę (należy pomóc dzieciom leworęcznym w prawidłowym ustawieniu dłoni tak, by dziecko nie zasłaniało sobie aktualnie pisanych wyrazów)

Spostrzeganie wzrokowe

Spostrzeganie wzrokowe jest podstawą nauki pisania i czytania. Dzięki analizie i syntezie wzrokowej dziecko różnicuje i zapamiętuje kształty liter i cyfr.

W zakresie spostrzegania wzrokowego 5-latek powinien:

- lubić oglądanie książek z obrazkami
- układać puzzle
- układać lub budować wg wzoru
- rozpoznawać niektóre litery drukowane
- znajdować drogę w labiryncie
- dostrzec różnice między podobnymi obrazkami itp.

Dziecko zauważa na obrazkach:

- elementy
- rozpoznaje i nazywa „czynności”
- może mieć jeszcze kłopoty ze spostrzeganiem zależności przestrzennych (nad, pod, za, obok itp.), a jest to ważne w rozpoznawaniu liter.

Spostrzeganie słuchowe

Spostrzeganie słuchowe dźwięków mowy ludzkiej – to najważniejsza, oprócz myślenia, właściwość, od której zależy możliwość nauczenia się pisania i czytania; umiejętność ta warunkuje korzystanie z podręczników w trakcie całej nauki szkolnej i nie tylko. Dziecko 5-letnie chętnie słucha czytania książek i rozumie ich treść (dokonuje takiej analizy i syntezy słuchowej, dzięki której z potoku dźwięków potrafi wyróżnić słuchowo słowa; dopiero wtedy może je zrozumieć).

Ponadto potrafi:

- podzielić zdanie na 3–4 wyrazy
- podzielić wyraz na 2–3 sylaby
- złożyć 2–3 sylaby w wyraz
- wysłuchać samogłoskę w nagłosie w krótkich wyrazach
- rozpoznać jedną z dwóch występujących obok siebie spółgłosek rozpoczynających wyraz

- odszukać na rysunku lub w pomieszczeniu przedmioty, których nazwy zaczynają się daną głoską
- uczy się wierszy, utrzymując i odtwarzając prawidłowo rymy i rytmy wiersza
- próbuje sam dobierać rymy i odtwarzać proste rytmy podane przez nauczyciela.
- różnicuje wyrazy z opozycjami ze względu na stopień zbliżenia narządów mowy /kos-koc, płótek-młótek, pies-piec, nos-noc, ząb-dąb.

Myślenie

Myślenie pięciolatka jest jeszcze przedoperacyjne (operowanie informacjami jest subiektywne, powierzchowne i nie zawsze prawdziwe). Myślenie to czynność tworzenia nowych informacji dzięki przetwarzaniu informacji już posiadanych. Poprawność myślenia zależy więc zarówno od ilości i jakości posiadanych informacji, jak i od zdolności ich przetwarzania. W przedszkolu następuje bardzo duży przyrost informacji oraz doskonalenie operowania nimi. Dziecko myśli w sposób konkretno-wyobrażeniowy, więc zachęcanie go do manipulowania przedmiotami, przetwarzania ich układów, konfiguracji, zachęcanie do rozwiązywania problemów jest najlepszym wspieraniem rozwoju myślenia.

Dziecko 5-letnie potrafi:

- używać określeń czasu: rano, południe, wieczór, dzisiaj, wczoraj, jutro
- nazywać dni tygodnia, aktualnej pory roku
 - porównać tempo wykonywanej czynności: prędko- prędkiej-najprędkiej, wolno-wolniej- najwolniej
- określić główne różnice między przedmiotami, zwierzętami, pojazdami
- wskazać kilka ważnych podobieństw między nimi
- pogrupować przedmioty wg 2–3 kryteriów
- rozumieć i posługiwać się znanymi pojęciami typu: zwierzęta, owoce, pojazdy, naczynia
- ułożyć logiczną historyjkę z kilku obrazków
- uzasadnić pewne zjawiska (początek myślenia logicznego).

Informacje, które powinien posiadać 5-latek dotyczą ogólnej orientacji w najbliższym otoczeniu – to:

- wiedza o sobie samym
- rodzinie
- przedszkolu
- najbliższej okolicy
- rozumienie pojęć dotyczących upływu czasu i zmian w przyrodzie
- rozumienie konieczności pewnych zachowań (np. higienicznych, dotyczących bezpieczeństwa itp.)
- znajomość najważniejszych norm społecznych i moralnych.

Obserwuje się też początki myślenia matematycznego:

- dziecko potrafi przeliczyć kilka przedmiotów,
- potrafi dodać i odjąć kilka konkretów,
- rozumie pojęcia: mniej, więcej, interesuje się liczeniem,
- szereguje wg wielkości,
- używa nazw figur geometrycznych /koło, kwadrat, prostokąt, trójkąt/ rąb,
- podział zbioru na podzbiory wg różnych właściwości elementów

Uwaga i pamięć

Uwaga i pamięć są jeszcze mimowolne – dziecko zwraca uwagę i zapamiętuje to, co dla niego jest ważne emocjonalnie. Pięciolatki skupiają uwagę na krótko, ale w momentach, gdy zajmą się czynnością dla nich interesującą, „głuchną” – silnie skupiona uwaga nie dopuszcza do świadomości

innych bodźców; uwaga nie jest podzielna. Pamięć jest mechaniczna i niezbyt trwała – często trzeba powtarzać istotne wiadomości (pory roku, dni tygodnia itp.).

Emocje

Emocje 5-latków są silne, gwałtowne, zmienne; dziecko nie potrafi zapanować nad ich ekspresją – złości się, płacze, śmieje się głośno – jest niezwykle spontaniczne. Dzieci lepiej reagują na pochwały, zachęty, zmiany głosu, na „bajkowe” mówienie niż na ostre polecenia i kary. Są uparte, obrażają się – ale powoli uczą się dopasowywać swoje emocje do sytuacji. Przy takich emocjach świetnym „nauczycielem” są bajki opowiadane czy czytane przez nauczyciela i różne sytuacje zabawowe (Sprawdźmy, czy ja wcześniej policzę do 10, czy ty zaczniesz rysować; Zobaczmy, kto pierwszy poukłada zabawki...). Każde dziecko chce być: zauważone, pochwalone, chce być naj- (-lepsze, - pierwsze, -bliżej) i wcale mu nie przeszkadza, że inne dzieci są też naj-. Pomaga to budować w dzieciach dobrą samoocenę i tak ważne dla każdego człowieka poczucie własnej wartości.

Kontakty społeczne

Kontakty społeczne są w tym wieku niezwykle ważne. Dzieci muszą bawić się z kolegami, budować, rysować, ścigać się, grać w różne gry. Skoro tak chcą, to... zaczynają stosować się do norm społecznych, uczą się zasad współżycia, mniej kłócą się i obrażają. Przy współudziale nauczycieli przedszkola, a także pod wpływem bajek i opowiadań, rozwija się empatia, współczucie, potrzeba pomocy innym.